

25. 1. 2022

ID: 114164

Výkon rozhodnutí cizozemského soudu

V řízení, které je oproti uznávání cizozemských rozhodnutí opačně polarizováno a lze tím spíše předpokládat jeho spornost, soud prvního stupně přihlédne (toliko) ke znění návrhu a k obsahu návrhem dotčeného rozhodnutí, popř. k dalším listinným důkazům, načež vyhodnotí, zda je dán některý z důvodů, pro který lze odepřít uznání cizího rozhodnutí, nebo zda je třeba návrh zamítnout. Jestliže je však proti rozsudku podáno odvolání, v němž se odvolatelé domáhají svého práva být slyšeni a navrhují provést důkazy, nelze již se zřetelem ke sporným momentům, o nichž se odvolací soud – na rozdíl od soudu prvního stupně – ve svém přezkumném řízení dozvěděl, rozhodnout bez nařízení jednání. Jestliže rozhodnutí o odepření uznání rozhodnutí tvoří překážku věci rozsouzené pro pozdější návrh na uznání rozhodnutí a rovněž brání tomu, aby na základě tohoto rozhodnutí byl nařízen výkon rozhodnutí či pověřen exekutor k vedení exekuce, musí být odvolatelům vytvořen prostor, v jehož rámci mohou svými tvrzeními a navrženými (relevantními) důkazy zpochybnit závěry soudu o důvodech pro odepření uznání rozhodnutí. Opačný výklad by se nutně dostal do kolize s ústavními právy účastníka řízení na soudní ochranu (viz především čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 705/2021-1350 ze dne 15.9.2021)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně PBS ENERGO, a. s., se sídlem ve V.B., zastoupené Mgr. J.Č., advokátem se sídlem v P., proti žalovaným 1) BESTER GENERACION UK LIMITED, se sídlem L., Spojené království Velké Británie a Severního Irska, a 2) BESTER GENERACIÓN, S. L., se sídlem S., Španělské království, zastoupeným Mgr. L.N., advokátem se sídlem v P., o odepření uznání rozhodnutí cizozemského soudu, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 7. 12. 2020, č. j. 20 Co 231/2020-1224, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 7. 12. 2020, č. j. 20 Co 231/2020-1224, se ruší a věc se vrací Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou (dále také jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 16. 4. 2020, č. j. 7 C 74/2020-621, rozhodl, že se rozsudek („judgment“) vydaný The High Court of Justice Business and Property Courts of England and Wales (QBD) Technology and Construction Court (dále též jen „britský soud“) ve sporu mezi žalobkyní a žalovanou 1) dne 7. 2. 2020, sp. zn. HT-2017-000330, a příkaz („order“) téhož soudu vydaný pod toutéž sp. zn. dne 27. 2. 2020 se podle čl. 45 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále též jen „nařízení Brusel I bis“ nebo „nařízení“), publikovaného v Úředním věstníku Evropské unie L 351/1 dne 20. 12. 2012, v České republice neuznává. Současně rozhodl o nákladech řízení. Výše zmíněným rozsudkem bylo rozhodováno o nároku účastníků na odškodnění v souvislosti s odstoupením od smlouvy týkající se elektrárny na biomasu, kdy soud žalobu žalobkyně PBS ENERGO, a. s., zamítl a vyhověl protinávrhu žalované 1) BESTER GENERACION UK LIMITED. Na základě rozsudku pak britský soud vydal příkaz, kterým bylo uloženo žalobkyni uhradit žalované 1):

a) částku 70 000,00 GBP a částku 306,80 GBP denně do zaplacení do 16 h dne 5. 3. 2020,

b) částku 17 404 269,70 GBP do 16 h dne 12. 3. 2020 a v případě nezaplacení též denní úrok 3 814,64 GBP,

c) náklady řízení ve výši 2 500 000 GBP do 16 h 12. 3. 2020.

Britský soud současně rozhodl, že v případě, že žalobkyně uvedené částky nezaplatí, je povinna je uhradit společnost PBS VB na výzvu žalované 1) v dodatečně sedmidenní lhůtě. Zároveň rozhodl o návrhu žalobkyně na odklad vykonatelnosti rozhodnutí.

2. Soud prvního stupně se zabýval uplatněnými námitkami žalobkyně, s nimiž se postupně vypořádal následovně:

3. K námitce žalobkyně, že uznání a výkon rozsudku a příkazu fakticky vyloučí její právo na přezkum rozhodnutí (popření dvouinstančnosti řízení) uvedl, že výkonem těchto rozhodnutí by minimálně mohlo dojít k ohrožení existence společnosti žalobkyně, přičemž v případě změny rozhodnutí odvolacím soudem by vrácení finančních prostředků žalobkyni bylo s velkou pravděpodobností nereálné, popř. i kdyby jí část prostředků vrácena byla, nemělo by to pro žalobkyni velký efekt, neboť v mezidobí by se mohla ocitnout v insolvenci či likvidaci. Dále okresní soud zohlednil, že žalobkyně byla v příkazu odsouzena k povinnosti zaplatit žalovaným náklady řízení 2 500 000 GBP, které by žalobkyně v případě insolvence či likvidace také nebyla schopna uhradit, přičemž by zároveň přišla o možnost kvalitně se před odvolacím soudem bránit s ohledem na vysoké náklady právního zastoupení.

4. K námitce žalobkyně, že britský soud nijak neposoudil protinárok žalované 1), pokud jde o přezkum samotné výše nároku, a přesto odsoudil žalobkyni k zaplacení částky téměř 600 milionů korun, uvedl, že britský soud sice podrobně zdůvodnil, že to byla žalobkyně, kdo zavinil ukončení smlouvy o vyprojektování, obstarání, výstavbě, uvedení do provozu a souvisejících pracích uzavřené dne 10. 5. 2016 mezi žalobkyní a žalovanou 1), nicméně se vůbec nezabýval posouzením, v jaké výši je nárok žalované 1) důvodný, a prostě převzal tuto částku z jakéhosi shodného prohlášení znalců, kteří se pouze shodli na částce požadované žalovanou 1), nikoliv na tom, zda je nárok oprávněný. Tímto postupem bylo porušeno právo žalobkyně na spravedlivý proces.

5. K námitce, že přisouzená částka v sobě obsahuje i tzv. punitive damages, dále uvedl, že z rozsudku ani příkazu není zřejmé, jak britský soud k přisouzené částce dospěl, a proto ani není zřejmé, zda přisouzené plnění v sobě punitive damages obsahuje. Proto se soud prvního stupně touto námitkou blíže nezabýval.

6. Soud prvního stupně neshledal důvodnou námitku žalobkyně, že bylo porušeno její právo na nestranného soudce.

7. Krajský soud v Brně (dále též jen „odvolací soud“) napadeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a uložil žalovaným společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náklady odvolacího řízení ve výši 5 600 Kč. Uvedl, že řízení o odepření uznání cizozemského rozhodnutí ve smyslu čl. 45 nařízení Brusel I bis má za cíl v určitých, v citovaném nařízení vyjmenovaných, případech zabránit tomu, aby bylo nutné vést standardní vykonávací řízení, popř. řízení o prohlášení rozhodnutí vykonatelným, což by mohlo být v rozporu se zásadou procesní ekonomie, poněvadž by mohlo nepřiměřeně dlouhou dobu narušovat oprávněná očekávání účastníků, týkající se volného oběhu soudních rozhodnutí v rámci jednotného evropského justičního prostoru. To vyplývá z důvodové zprávy k nařízení Brusel I bis a též názor byl zaujat na jednotlivých konferencích mezinárodního práva soukromého k danému tématu. Toto řízení má jen charakter řízení předběžného. V řízení o odepření uznání rozhodnutí (jež je pouze jednou z fází exekučního řízení) se výslovně nepočítá s tím, že by se nařizovalo ústní jednání, nepočítá se ani s tím, že by se v řízení

provádělo dokazování či šetření mající povahu dokazování. Žalované se proto mýlí, pokud předpokládaly, že jim bude poskytnut „v druhém kole“ dostatečný prostor k vedení regulérního nalézacího řízení (bod 21 rozhodnutí).

8. Pokud jde o posouzení otázky, zda uznání rozhodnutí je zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu, tedy České republiky, odvolací soud podotkl, že soud prvního stupně se správně zabýval především okolnostmi procesního charakteru a současně nepominul ani otázku kolizní. Ztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že britské soudy se zpronevěřily imperativu povinnosti možnosti meritorního přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně soudem odvolacím u žalob nad 25 000 GBP (v této souvislosti odvolací soud zmínil reformu civilního justičního procesu, rozdělení věcí do kategorií podle hodnoty sporu, přičemž žaloby nad 25 000 GBP se projednávají v řádném řízení), což představuje porušení základního práva účastníka řízení na projednání věci soudem a přezkoumání věci nezávislým odvolacím soudem. Není přitom podstatné, zda odvolací soud na svoji přezkumnou činnost rezignoval v celkovém kontextu, nebo vydával usnesení, kterým „nepřipouští odvolání proti rozhodnutí“. Je právem účastníka řízení, zejména s ohledem na předmět řízení a požadovanou výši sporu, aby rozhodnutí soudu prvního stupně mohlo být přezkoumáno nezávislým odvolacím soudem. Běží tak o porušení zásad českého procesního práva, na nichž je nutno bez výhrady trvat.

9. Současně odvolací soud souhlasil i se závěrem, že je-li předmětem řízení tvrzená náhrada škody, musí být z rozhodnutí (zejména z jeho odůvodnění) zřejmé, jakým způsobem britský soud prvního stupně k výši nároku vůbec dospěl. Je vyloučeno, aby zde byl místo toho uveden souhrnný odkaz na „stanovisko znalců“, přičemž nebylo pracováno ani s protinávrhem, ani se vzájemným návrhem, který byl v průběhu řízení uplatněn. Připomněl, že byl uplatněn i nárok na „sankční náhradu škody“ – období tzv. punitive damages – tedy nárok, který v kontextu českého právního řádu a českého hmotného práva není vůbec přípustný. Dodal, že britský soud posuzoval odpovědnost žalobkyně za zavinění způsobené ukončením výstavby elektrárny na biopaliva, řešilo se dosažení (či naopak nedosažení) jednotlivých milníků stavby a otázku převodu vlastnického práva jednotlivých komponentů stavby. Přičemž britský soud dospěl k závěru, že to byla obchodní firma PBS, která uzamkla staveniště, údajně jako prostředek k zabránění plnění smlouvy z její strany. Ukončení smlouvy bylo zapříčiněno podle soudu zčásti prodlením, zčásti nepokračováním v pracích. Soud velmi stručně uzavřel (bod 432 a násl. odůvodnění rozhodnutí britského soudu), že žalobní nárok vůči PBS a. s. je tvořen „v konsenzu znalců“ smluvními kapitálovými náklady, čistými ztrátami společnosti Bester, včetně dohody o těchto náležitostech jako likvidovaných škodách. Podle britského soudu jde o novou půdu, se kterou bod o likvidovaných škodách v předchozím smluvním ujednání možná nepočítal. V rozsudku je dále uvedeno, že společnost Bester nemá v projektu žádnou skutečnou investici, nicméně hradí se jí „kompenzace za vzniklé kapitálové náklady zadavatele“ a „kompenzace nároků z likvidovaných škod“. Žádné bližší odůvodnění není v rozsudku dohledatelné.

10. Odvolací soud se v souvislosti s tím následně zabýval závažností újmy, kterou představovalo zastavení stavební činnosti žalované a fakticky konsenzuální ukončení spolupráce obou smluvních stran při výstavbě elektrárny na území Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Objem stavebních prací byl sjednán na 14 230 000 GBP, přičemž šlo o cenu za projekt, realizaci, dokončení díla (finální) a případné odstranění vad díla, tedy komplexní náklady celé stavby a souvisejících úkonů, právního, správního, předmluvního záručního a jiného servisu. V důsledku neočekávaného výskytu silně karcinogenní látky azbestu, který byl sice v první (předmluvní) fázi stavby detekován, v rozsudku uveden jako tzv. „první azbest“, a to v hloubce 0,1 až 0,6 m, došlo k zastavení prací. Nicméně nebylo předpokládáno, že výskyt azbestu je tak masivní, odstranění jeho ložisek by si vyžádalo výdaje neúměrné celkovému objemu stavby a účelu stavby. Proto ve třetí fázi výstavby (nikoliv finální fázi), před zabudováním technicky nejnáročnějších komponentů a dávno před tím, než měl být systém uveden do provozu, došlo fakticky ke konsenzuálnímu ukončení spolupráce a

„uzamčení staveniště“, jak tuto situaci nazval britský soud. Ten současně dovodil, že vědomost o výskytu azbestu měla žalovaná již před uzavřením smlouvy a tzv. „druhý azbest“ pro ni nemohl představovat překvapivé zjištění, rozsah hlubšího azbestu by musel být nepředvídatelný (o nějakém azbestu se přeci vědělo už dříve). Tímto způsobem odůvodnil britský soud s odkazem na některou precedenční judikaturu soudu své rozhodnutí. Skutkově však bylo zjištěno, že ložiska azbestu přesahující hloubku 0,1 nebo 0,6 m byla objevena teprve dodatečně a jejich odstranění by znamenalo technicky i ekonomicky naprosto nepředpokládaný a nemožný krok. Z obsahu řízení před britským soudem dále vyplynulo, že kromě dokazování ohledně smluvní dokumentace stavby se řešily otázky jako oplocení areálu stavby, dostupnost wifi připojení, telefonní spojení, sociální zázemí pro jednotlivé dodavatele atd.

11. Na základě těchto zjištění dospěl odvolací soud k závěru, že sankční složka náhrady škody je v příkrém nepoměru se složkou kompenzační, tuto složku převyšuje, a zasahuje tak nepřiměřeně do majetkových práv povinné osoby (bod 34 odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu).

12. Odvolací soud pro úplnost připomněl, že žalobkyně je právnická osoba vykonávající činnost se základním kapitálem 129 milionů korun, s posledním zjištěným ročním obratem 1,2 miliardy korun. Je to přední evropská slévárna přesného lití, která je spolehlivým dodavatelem odlitků pro energetiku, letecký i sklářský průmysl. Pravděpodobně by nebyla schopna unést přisouzené sankce bez zásadního ohrožení fungování podniku. Vyplacení dané částky z hotových prostředků, jak požaduje rozhodnutí britského soudu, je pro žalobkyni nemožné.

13. Odvolací soud také dodal, že podle čl. 468 rozhodnutí britského soudu pak tamní soud bez bližšího odůvodnění zamítl návrh žalované (tedy v tomto řízení žalobkyně), popř. kompenzační námitky s tím, že „žádné lepší účetní údaje nebyly poskytnuty“. Ryze formální odvolací řízení bylo ukončeno deklarací nepřipustnosti odvolání, nikoliv meritorním projednáním těchto protinávrhů a kompenzačních námitek.

14. Žalované napadly rozsudek odvolacího soudu dovoláním a namítaly, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Přípustnost dovolání pojily s otázkami procesního a hmotného práva, které podle nich dosud dovolací soud neřešil, popř. se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu:

1) zda je v řízení o návrhu na odepření uznání rozhodnutí cizozemského soudu podle čl. 45 nařízení Brusel I bis rozhodováno bez slyšení druhé strany (v daném případě žalovaných) a zda je v řízení o odvolání proti rozhodnutí o odepření uznání rozhodnutí cizozemského soudu rozhodováno bez nařízení jednání a bez provedení dokazování, případně šetření majícího povahu dokazování;

2) zda postupem britských soudů spočívajícím v nepřipustění odvolání proti rozsudku byly porušeny zásady českého procesního práva, na nichž je nutno bez výhrady trvat, a zda jsou proto účinky rozsudku a na jeho základě vydaného příkazu v rozporu s veřejným pořádkem České republiky;

3) zda britský soud v rozsudku řádně odůvodnil nárok přiznaný žalované 1) a zda rozsudek přiznávající žalované 1) tento nárok, resp. účinky rozsudku a na jeho základě vydaného příkazu jsou v rozporu s veřejným pořádkem České republiky;

4) zda zamítnutím nároku žalobkyně, případně jí uplatněné kompenzační námitky, britský soud odepřel žalobkyni právo na projednání její věci nezávislým soudem.

15. K otázce č. 1) dovolatelky uvedly, že čl. 45 odst. 4 nařízení Brusel I bis odkazuje na postupy stanovené v pododdílu 2 (a popř. v oddílu 4) výslovně a výhradně, pokud jde o podání návrhu, nikoliv však pokud jde o postup v samotném řízení o odepření uznání. Při absenci zvláštní úpravy postupu v

řízení podle nařízení Brusel I bis je třeba postupovat podle procesních pravidel obsažených v zákoně č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále „o. s. ř.“). Soud prvního stupně měl proto rozhodnutí o návrhu na odepření uznání vydat až po slyšení všech účastníků; takto však nepostupoval. Tím došlo k porušení práva žalovaných být slyšeni jako součásti práva vyjádřit se k prováděným důkazům podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Žalované nesouhlasí rovněž s názorem odvolacího soudu, že předmětné řízení má povahu předběžného opatření sui generis, které vytváří určitý předstupeň pro to, aby mohlo (nebo naopak nemohlo) být podkladové rozhodnutí podrobena výkonu ve třetím státě. Nařízení Brusel I bis nepočítá s tím, že by bylo nařizováno ústní jednání. Prostor k nařízení jednání a dokazování bude dán až v případě řízení o odepření výkonu rozhodnutí. Žalované s tímto názorem nesouhlasí, podle nich rozhodnutí soudu o odepření uznání rozhodnutí cizozemského soudu je překážkou pro zahájení a vedení případného exekučního řízení, jehož předmětem by byl výkon daného cizozemského rozhodnutí (bod 34 dovolání). Žalované pak podrobně rozebírají, proč v řízení o odepření uznání cizozemského rozhodnutí neexistují žádné důvody ospravedlňující nenařízení jednání a neprovedení navržených důkazů – viz body 49 až 69 dovolání.

16. K otázce č. 2) žalované poukázaly na četná rozhodnutí, v nichž Nejvyšší soud judikoval, že výhradu veřejného pořádku lze použít jen ve výjimečných případech, ve kterých by uznání účinků cizího rozhodnutí bylo ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem státu, ve kterém má k uznání dojít (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 8. 2018, sp. zn. 20 Cdo 981/2018). Žalované nesouhlasí s hodnocením postupu britského soudu, včetně britského odvolacího soudu. I podle Nejvyššího soudu (např. rozsudek ze dne 11. 1. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3820/2009) není dvojinstančnost obecnou zásadou občanského soudního řízení a už vůbec ne ústavní zásadou vztahující se k občanskému soudnímu řízení. Právo na spravedlivý proces je naplněno tehdy, je-li věc posouzena alespoň v jednom stupni orgánem, který naplňuje požadavek nezávislosti a nestrannosti ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. 1. 1970 ve věci *Delcourt* proti Belgii, stížnost č. 2689/65, řada A č. 11, nebo ze dne 26. 3. 2002 ve věci *Butkevičius* proti Litvě, stížnost č. 48297/99). Prostý fakt odlišnosti úprav České republiky a Spojeného království rovněž nemůže založit výhradu veřejného pořádku, což uvedl i odvolací soud. Ten spatřoval rozpor s veřejným pořádkem ve vlastním rozhodnutí britského soudu, resp. britského odvolacího soudu, o žádosti žalobkyně o připuštění odvolání proti rozsudku, resp. v účincích rozhodnutí o nepřipuštění odvolání na práva účastníků, posuzováno z perspektivy základních hodnot českého civilního práva (bod 82 dovolání). Proto je třeba zkoumat, jaké byly účinky aplikace anglických procesních pravidel upravujících posouzení žádosti o připuštění odvolání na práva účastníků. Žalované předložily k důkazu svědeckou výpověď paní R. J. W., která zastupovala žalovanou 1) v řízení před britským soudem i britským odvolacím soudem a která podrobně popsala průběh řízení před těmito soudy. Ta měla dosvědčit, že britský soud nepřipustil odvolání proti rozsudku z důvodu nesplnění podmínek pro připuštění odvolání, když se jednotlivě vypořádal se všemi namítanými důvody pro odvolání. Žalobkyni i společnosti PBS VB bylo po vydání rozhodnutí britského soudu o nepřipuštění odvolání umožněno podat žádost o připuštění odvolání u britského odvolacího soudu; ten nepřipustil odvolání pro nesplnění podmínek pro připuštění odvolání, přičemž se jednotlivě vypořádal se všemi namítanými důvody pro odvolání (bod 88 dovolání). Žalované připomněly, že i samotný občanský soudní řád omezuje odvolatele při podání odvolání (body 93 až 97 dovolání).

17. K otázce č. 3) – řádné odůvodnění nároku přiznaného žalované 1) – žalované připomněly, že již v odvolání uvedly, že rozsudek nestanoví přesnou výši nároku přiznaného žalované 1), ta je stanovena až v příkazu. Jedná se o postup obvyklý a přípustný podle anglických procesních předpisů. Jakmile je rozsudek vyneseno, koná se před soudem následné slyšení, jehož cílem je vydat tzv. příkaz. V takovém slyšení soudce, poté co vyslechne strany, stanoví, jaké konkrétní částky budou ve prospěch a neprospěch stran přiznány. K problematice tzv. společného prohlášení znalců a jeho úlohy žalované dodaly, že se jedná o skutkovou otázku, bez jejíhož řádného zjištění nemohl soud prvního stupně ani

odvolací soud učinit své závěry o nedostatečném odůvodnění rozsudku ohledně přiznané částky (bod 110 dovolání). Závěry znalců ohledně kvalifikace nároků žalované 1) plynoucích ze smlouvy o dílo žalobkyně nikterak nesporevala; pokud strany nerozporují vyčíslený nárok, považuje se tato skutečnost za nespornou a soudce nemusí v rozsudku podrobně odůvodňovat výši přiznaných částek (bod 115 dovolání). Výše uvedené potvrzuje stanovisko (žalované navrhly provést jím důkaz), které poskytl žalované 1) sir R. A., na něhož se obrátili právní zástupci žalované 1) - viz bod 118 dovolání. Ve smyslu tohoto stanoviska soudkyně Cockerill v podstatě dodržela všechna procesní pravidla jak při vypracování rozsudku, tak při řešení případu následně, zejména při vydání příkazu. Žalované pak podrobně popsaly, co bylo obsahem stanoviska, jaké je postavení znalců a jak probíhala jednání před soudy (body 122 až 139 dovolání).

18. K povaze přiznaného nároku (punitive damages) žalované shrnuly historii přiznávání tohoto odškodňování podle anglického práva, uvedly, že v dané věci se jedná o nároky vyplývající ze smlouvy o dílo, a to nárok na náhradu tzv. skutečné čisté ztráty podle čl. 15.7. smlouvy o dílo, který žalované 1) vznikl v důsledku ukončení smlouvy o dílo žalovanou 1) jako objednavatelem z důvodu jejího porušení žalobkyní jako zhotovitelem, a dále nárok na „náhradu škody za prodlení“ (Delay Liquidated Damages) a „nárok na slevu za cílované datum prvního zážehu“ (First Spark Target Date Discount) - viz bod 148 dovolání. Žádný z těchto nároků britský soud nekvalifikoval jako punitive damages, proto je nepřipustné, aby odvolací soud přezkoumával otázku týkající se povahy přiznaného nároku, čímž vlastně přezkoumával věcnou správnost cizozemského rozhodnutí. Současně vytváří účelovou konstrukci o tom, že sankční složka nároku převažuje složku kompenzační, aniž však blíže nepoměr mezi složkami rozvádí (bod 157 až 175 dovolání). Dodaly, že odvolací soud se přitom nevypořádal s námitkou žalobkyně, která sama namítala, že sankční náhrada škody měla činit pouze 3 698 418,90 GBP [tato částka svou podstatou odpovídá nerealizovanému zisku žalované 1), který jí ušel v důsledku ukončení projektu, jenž měl být realizován na základě smlouvy o dílo a k jehož realizaci nedošlo vzhledem k ukončení této smlouvy z důvodu jejího porušení žalobkyní - bod 182 dovolání].

19. K otázce č. 4) - uplatnění kompenzační námitky žalobkyní - žalované upozornily na odůvodnění rozhodnutí britského soudu, který jako obiter dictum uvedl, „že se přesto bude velmi stručně zabývat otázkami, které vznikají v souvislosti s výší nároku žalobkyně (PBS), aby smluvním stranám či jinému soudu umožnil určit výši tohoto nároku, pokud by to bylo nutné či relevantní“ (bod 193 dovolání). Argumentaci odvolacího soudu v bodě 41 je proto třeba považovat jako zcela svévolnou a nepřipadnou.

20. Konečně žalované poukázaly na překvapivost rozhodnutí odvolacího soudu, neboť odvolací soud se s otázkami, s nimiž žalované spojují přípustnost dovolání, vypořádal, aniž umožnil účastníkům řízení se během řízení ve věci vyjádřit. Proto je odvolací řízení zatíženo i vadou řízení, k níž je třeba v dovolacím řízení přihlídnout. Žalované jsou přesvědčeny, že odvolací soud v odst. 39 vyjevil pravé důvody svého rozhodnutí, když hodnotí postavení společnosti s tím, že by dozajista nebyla schopna unést přisouzené sankce bez zásadního ohrožení fungování podniku a že by se věc musela řešit v exekučním řízení, popř. přímou likvidací podniku. Podle Soudního dvora Evropské unie (dále též jen „SDEU“) však výše vymáhané pohledávky, resp. závažné ekonomické důsledky vymožení takové pohledávky, nemohou založit výhradu rozporu s veřejným pořádkem (rozsudek ze dne 23. 10. 2014, C-302/13, flyLAL-Lithuanian Airlines) - viz čl. 219 dovolání.

21. Současně žalované navrhly odklad právní moci napadeného rozsudku. Uvedly, že na základě uvedených rozhodnutí došlo k zamítnutí exekučních návrhů, přičemž existují obavy, že žalobkyně připravuje se společností PBS GROUP takové kroky, které by mohly vést ke znemožnění vymáhání přiznaných částek.

22. Žalobkyně ve vyjádření k dovolání zpochybnila vymezení přípustnosti dovolání. Podle jejího

názoru otázky, které žalované předkládají k dovolacímu přezkumu, nekorespondují s právními závěry, na nichž je napadený rozsudek odvolacího soudu založen. Zároveň se jimi žalované snaží docílit přezkumu skutkových závěrů a v tomto směru jsou koncipovány i předložené otázky. Dovolání jako celek je fakticky koncipováno jako „druhé odvolání“, Nejvyšší soud již ve své rozhodovací praxi takové odvolání odmítl jako nepřipustné (bod 15 vyjádření). K otázce nenařízení jednání a neprovádění důkazů dodala, že se případně jedná o vadu řízení, která může vést k podání žaloby pro zmatečnost. Dovolání tak není přípustné jak k celku, tak ve vztahu ke každé z položených otázek.

23. K otázce č. 2) uvedla, že z argumentace žalovaných je zřejmé, že jejím předmětem není samotná položená otázka, nýbrž posouzení toho, zda britský soud postupoval v souladu s vlastními procesními předpisy (bod 24 vyjádření). Zdůraznila, že pro zkoumání, zda rozhodnutí není v rozporu s veřejným pořádkem, je relevantní pouze to, zda cizí soud jedná v zásadním rozporu se svou vlastní procesní úpravou, popř. zda v případě, že postupuje v souladu s touto úpravou, nejsou účinky tohoto rozhodnutí v rozporu s veřejným pořádkem České republiky. Nepovažuje proto za přiléhavé zkoumat, do jaké míry jsou právní úpravy obou států podobné, navíc podle jejího názoru žalované odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu zužují a dezinterpretují. Odvolací soud se otázkou odepření přezkumu britského rozsudku a příkazu zabýval komplexně s přihlédnutím k jeho nepřezkoumatelnosti, jestliže soudkyně pouze odkázala na jakési stanovisko znalců. Žalobkyně shrnula, že napadený rozsudek nestojí na posouzení otázky, zda a případně do jaké míry byla relevantní cizí úprava dodržena, napadený rozsudek neobsahuje závěr, který by byl v rozporu se závěry judikatury, na niž žalované odkazují a podle níž dvojinstančnost nepředstavuje obecnou zásadu občanského soudního řízení; dožadují-li se žalované přezkumu toho, jak konkrétní skutkové okolnosti odvolací soud vyhodnotil, nemůže se z povahy věci jednat o způsobilý dovolací důvod (bod 40 vyjádření).

24. K otázce č. 3) žalobkyně uvedla, že dovolací důvod je vymezen zcela záměrně a žalované chtějí, aby se Nejvyšší soud vypořádal s otázkou, zda je britský rozsudek a příkaz v rozporu s českým veřejným pořádkem bez jakýchkoliv omezení. Z obsahu dovolání je přitom zřejmé, že žalované vytýkají odvolacímu soudu, že neprovedl jimi navržené důkazy a nezohlednil jimi předloženou argumentaci ohledně obsahu britských procesních pravidel. Účinky cizího rozhodnutí se však žalované vůbec nezabývají, pouze konstatují, že rozsudek i příkaz byly vydány v souladu s britskými procesními předpisy. Přitom odvolací soud vystihl, že (britská) soudkyně by měla výši přisouzené částky odůvodnit, což neudělala. Pokud jde o tzv. punitive damages (sankční náhradu škody), dále uvedla, že žalované v této části vůbec nespecifikují žádnou otázku a opět doplňují svoji argumentaci (bod 61 vyjádření). Jestliže žalované odkazují na zákaz věcného přezkumu cizího rozhodnutí, je zřejmé, že přehlédly, že je rozdíl mezi věcným přezkumem věci a posouzením účinků rozhodnutí na český veřejný pořádek. K otázce sankční náhrady škody dodala, že odvolací soud se nezabýval tím, zda je přiznaný nárok oprávněný nebo ne, nýbrž opět zkoumal jeho účinky z pohledu českého veřejného pořádku (bod 71 vyjádření). Žalované přitom opět pouze popisují, proč se v dané věci nemůže jednat o sankční náhradu škody, v souvislosti s tím však nevytyčují žádnou relevantní otázku.

25. K otázce č. 4) zdůraznila, že žalované se opět pouze domáhají věcného přezkumu závěru odvolacího soudu a jeho změny. Přípustnost dovolání nemůže založit ani údajná překvapivost rozsudku odvolacího soudu, v tomto směru žalované ani blíže přípustnost dovolání nespecifikují (bod 81 vyjádření).

26. Žalobkyně následně znovu shrnuje důvody, proč je dovolání nepřipustné, a opětovně se vyjadřuje k jednotlivým v dovolání vymezeným otázkám (body 86 až 225 vyjádření). K výkladu čl. 45 nařízení Brusel I bis dodala, že řízení o odepření uznání není upraveno jako nutně kontradiktorní od svého počátku. Naopak požadavek na „bezodkladné“ rozhodnutí podle čl. 48 nařízení Brusel I bis pojmově vylučuje, aby řízení v prvním stupni bylo povinně kontradiktorní se slyšením oprávněného a

projednáním věci při ústním jednání. Kontradiktornost řízení jako celku je zaručena, neboť proti rozhodnutí soudu prvního stupně lze podat opravný prostředek. Pokud se týče odvolacího řízení, žalované se samy vzdaly práva účasti na projednání věci a souhlasily s rozhodnutím bez nařízení jednání ve smyslu § 115a o. s. ř. Mimoto řízení u odvolacího soudu bylo plně kontradiktorní, žalované nebyly nijak zkráceny na svém právu být slyšeny, když veškerou svoji argumentaci předložily odvolacímu soudu a odvolací soud veškerá jejich tvrzení, návrhy důkazů a právní argumentaci projednal, posoudil a v napadeném rozsudku se s nimi vypořádal. Žalobkyně proto navrhla, aby dovolací soud dovolání jako nepřijatelné odmítl.

27. Žalované poté ještě po uplynutí lhůty k podání dovolání doplnily své dovolání, v němž odkázaly na relevantní judikaturu SDEU, a to opět na shora uvedenou věc, a dále na rozsudek ze dne 6. 9. 2012, C-619/10, Trade Agency, k němuž se žalobkyně také vyjádřila.

28. Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 2. 2019, dále jen „o. s. ř.“. Dovolání je přípustné, neboť dovolací soud se dosud nezabýval povahou řízení o odepření uznání a tím, zda soud musí provádět dokazování při jednání postupem podle § 122 odst. 1 o. s. ř.

29. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

30. Podle čl. 45 odst. 1 nařízení Brusel I bis na návrh kterékoli dotčené strany se uznání rozhodnutí odepře:

a) je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu;

b) jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu obhajoby, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl příležitost;

c) je-li rozhodnutí neslučitelné s rozhodnutím vydaným v dožádaném členském státě mezi týmiž stranami;

d) je-li rozhodnutí neslučitelné s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a v téže věci, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro uznání v dožádaném členském státě, nebo

e) je-li rozhodnutí v rozporu s:

i) kapitolou II oddíly 3, 4 nebo 5, pokud je žalovanou stranou pojistník, pojištěný, osoba oprávněná z pojistné smlouvy, poškozený, spotřebitel nebo zaměstnanec, nebo

ii) kapitolou II oddílem 6.

31. Podle téhož nařízení čl. 45 odst. 2 při posuzování důvodů pro odepření uznání uvedených v odst. 1 písm. e) je soud, u kterého byl návrh podán, vázán zjištěným skutkovým stavem, na němž soud původu založil svou příslušnost.

32. Podle téhož nařízení čl. 45 odst. 3 aniž je dotčen odst. 1 písm. e), příslušnost soudu původu nelze přezkoumat. Hledisko veřejného pořádku podle odst. 1 písm. a) nelze použít v případě pravidel pro určení příslušnosti.

33. Podle čl. 45 odst. 4 nařízení se návrh na odepření uznání podává v souladu s postupy stanovenými v pododdílu 2 a případně oddílu 4.
34. Podle čl. 47 odst. 2 nařízení se postup pro odepření výkonu v rozsahu, v němž se na něj nevztahuje toto nařízení, řídí právem dožádaného členského státu.
35. Podle čl. 48 nařízení soud rozhodne o odepření výkonu neprodleně.
36. Podle čl. 52 nařízení rozhodnutí vydané v některém členském státě nesmí být v žádném případě v dožádaném členském státě přezkoumáváno ve věci samé.
37. Podle § 17 zákona č. [91/2012](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém, dále též jen „ZMPS,“ se ustanovení této hlavy použijí v řízeních o uznání a výkonu cizích rozhodnutí, v nichž se postupuje podle přímo použitelných předpisů Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy, které vyžadují prohlášení vykonatelnosti.
38. Podle § 18 ZMPS požádá-li strana podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy, aby o uznání bylo rozhodnuto ve zvláštním řízení, rozhodne soud rozsudkem o uznání. Jednání nemusí nařizovat.
39. Nařízení Brusel I bis zavedlo instituty odepření uznání a odepření výkonu rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, přičemž – jak vyplývá z preambule nařízení Brusel I bis – smyslem těchto řízení je zajistit ochranu práv na obhajobu dotčené strany, neboť v případě výkonu cizího rozhodnutí již nevyžaduje prohlášení vykonatelnosti (čl. 39). Jak vyplývá z čl. 47 odst. 2 nařízení, řízení o odepření uznání rozhodnutí se řídí vnitrostátní úpravou dožádaného členského státu.
40. Protože zmíněný druh řízení české vnitrostátní předpisy samostatně neupravují, je nezbytné přiměřeně aplikovat § 18 ZMPS, jenž se vztahuje na charakterem příbuzné řízení o uznání rozhodnutí a z něhož vyplývá, že soud rozhoduje rozsudkem a nemusí nařizovat jednání (srov. rovněž BŘÍZA, P., BŘICHÁČEK, T., FIŠEROVÁ, Z., HORÁK, P., PTÁČEK, L., SVOBODA, J. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 121). Tato úprava koresponduje s čl. 48 nařízení, podle něhož soud rozhodne o odepření uznání či výkonu rozhodnutí neprodleně. S ohledem na uvedený požadavek má dovolací soud za to, že v řízení, které je oproti uznávání cizozemských rozhodnutí opačně polarizováno a lze tím spíše předpokládat jeho spornost, soud prvního stupně přihledne (toliko) ke znění návrhu a k obsahu návrhem dotčeného rozhodnutí, popř. k dalším listinným důkazům, načež vyhodnotí, zda je dán některý z důvodů, pro který lze odepřít uznání cizího rozhodnutí, nebo zda je třeba návrh zamítnout. Jestliže je však proti rozsudku podáno odvolání, v němž se odvolatelé domáhají svého práva být slyšeni a navrhují provést důkazy (v dané věci rozhodnout bez jednání navrhují v případě, že odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně a zamítne návrh na odepření uznání rozhodnutí – viz č. l. 736 a č. l. 806 spisu), nelze již se zřetelem ke sporným momentům, o nichž se odvolací soud – na rozdíl od soudu prvního stupně – ve svém přezkumném řízení dozvěděl, rozhodnout bez nařízení jednání. Dovolací soud se proto neztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že v řízení o odepření uznání rozhodnutí se „nepočítá“ s tím, že by se provádělo dokazování či šetření mající povahu dokazování. Jestliže rozhodnutí o odepření uznání rozhodnutí tvoří překážku věci rozsouzené pro pozdější návrh na uznání rozhodnutí a rovněž brání tomu, aby na základě tohoto rozhodnutí byl nařízen výkon rozhodnutí či pověřen exekutor k vedení exekuce, musí být odvolatelům vytvořen prostor, v jehož rámci mohou svými tvrzeními a navrženými (relevantními) důkazy zpochybnit závěry soudu o důvodech pro odepření uznání rozhodnutí. Opačný výklad by se nutně dostal do kolize s ústavními právy účastníka řízení na soudní ochranu (viz především čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).
41. Jelikož závěr odvolacího soudu je v tomto rozsahu nesprávný, postupoval Nejvyšší soud podle §

243e odst. 1 a 2 o. s. ř., rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž budou účastníci (žalovaní) slyšeni a popř. k rozhodnému skutkovému stavu proběhne dokazování. Vzhledem k tomu, že výsledek dokazování nelze prozatím předjímat, Nejvyšší soud se dalšími dovolateli uplatněnými námitkami (směřujícími k řešení „věcných“ otázek) nemohl zabývat.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)